akobu, potem se čuti, da vpliva na šolska lastva tudi gotovi veter od „zgoraj“. Nezaoljnost raste vsled tega dan za dnevom. V ratkem bodemo poročali tudi o temu, kako se a neki drugi slovenski šoli prav čudne razmere pi. Danes naj le opozarjamo napredno prebilstvo zgornje Rožne doline, da naj pove svoje ališče glede šolske zadeve v sv. Jakobu. Že leti se je hotelo uresničiti gibanje za utrakvično šolo. Ali pustilo se je to, ker se je upalo, a jo bode oblast sama varovala. To se pa ni godilo. Zato se mora voljo naprednega prebilstva odločno izreči in se bode to potem di čulo!

300 kron nagrade! Dne 5. novembra peljal je posestnik Andrej Koschat vulgo Jakob iz aplje na Dravi od sejma v Czakaturnu. V fariboru je opazil, da se mu je od neznanega zlonca telovnik prerezal in ukradlo denarnico z 600 K. Tatvina se je izvršila ali pri blagajni štaciji ali pa med potjo. Kdor bi vedel kaj tatu, ki je morda zdaj v praznikih več denarja izdal, dobi 300 K nagrade.

Očetomorilec. L. 1903 so našli vžitkarja iho Pečenik v sv. Andreju v Labude mrtvega hlevu v posodi za vodo ležati. Ker je bil mož jači udan, mislilo se je, da je padel sam v sodo. Ali orožniki so stvar strogo zasledovali. 2. p. m., to je ob 5. obletnici zločina, je areralo orožništvo sina umorjenega in njegovega apca. Obadva sta že priznala umor.

Boj s huzarji. V neki krčmi v Beljaku stal je hud prepir s civilisti in huzarji. Prišel stražnik, katerega je pa neki huzar s sabljo aril; nato je policaj ustrelil in vojaka težko nil. Prišlo je še več stražnikov in razvil se je avcati boj s sabljami, pri katerem so bili vsi leženci ranjeni. Konečno je vojaška patrulja izarje aretirala.

Po svetu.

Najemnina na 1000 let. Občina Oderwits aško) in graščak Glathe sta sklenila za 1.000 pogodbo, po kateri je prepustil graščak obi vodno pravico proti enkratnemu odplačilu 0 K in letni odškodnini 24 K.

50 oseb utonilo je na črnem morju. Vihar preobrnil turško barko in mornarji so vtonili.

Iz revščine se je poskusila kočarica Marija swald na Dunaju najprve vrat prerezati. Potem spila precej lugove esence in skočila iz 2. dstropja na dvorišče, kjer je težko ranjena ležala.

Pozor, rudarji na Nemškem! Kdor bi kaj del, kje se nahaja in živi rudar Filip oršek, okroglo 27 letni oženjeni mož iz bovelj, naj bi blagohotno to materi naznanil. oršek je bil do zadnjega časa v Neumühlu am hein, Lehrerstrasse 108. Nekaj mesecev sem dobiti nobenega odgovora več. Kdor bi kaj vedel, naj iz prijaznosti to njegovi stari materi ariji Goršek (Pettau, Steiermark, Bahnhofgasse naznani. Hvala mu v naprej!

Morilec očeta in sester. V Meinzu umoril študent Racke svojega očeta in troje svojih lrašenih sester. Vzrok groznega zločina je, da dobival od doma baje premalo denarja.

Velikanski potres v Italiji.

Iz spodnje Italije prihajajo grozovite vesti strašanskem potresu, ki je uničil celo rsto velikanskih mest in katerega tve so tisočeri ljudje. Potres je bil skoj ednak onemu iz leta 1783, v katerem je šlo čez 30.000 oseb svojo smrt. Cela spodnja alija je uničena. V naslednem podamo glavne rzojavke, ki so danes (30. decembra) došle:

Dunaj. Iz Rima se poroča, da so 2 treni krasnega mesta Messina uničeni. Tiočeri mrtvi ležijo pod razvalinami. Podrlo je tudi več vojašnic. Vse brzojavne linije so retrgane. Iz ječ so hoteli jetniki pobegniti, ali ojaštvo jih je zadržalo. Morje je izstopilo in rglo kakor hiše velike valove na mesto. Neeča je prišla tako hipoma, da se je moglo le alo oseb rešiti. Po potresu je nastopila težka evihta.

Palermo. Neka iz Messine došla barka pripeljala 60 težko ranjenih oseb. Kvestor v essini in njegovi sinovi so mrtvi, ravno tako refekt s svojo družino in poslanec Fulli. Škoda v Reggio di Calabria in v Vila San Giovanni je velikanska. Iz Palerme prihajajo vojaki na pomoč.

Catania. Po poročilih iz Messine ubeglih oseb je mesto zdaj v plamenih. Več tisoč oseb je mrtvih. Tu-sem je dospel posebni vlak iz Messine, napolnjen z ubeglimi ljudmi, ki so od strahu skoraj blazni. Hôtel „Trinacia“ se je podrl in pokopal 90 potnikov ter vso osobje.

Rim. Poslanec de Felice je poslal vladi telegram, v katerem pravi, da je mesto Messina popolnoma uničeno. Število ubitih oseb znaša skoraj 13.000. Med mrtvimi se nahaja škof mesta Messina in general Casta. V Palmi je 500 mrtvih. Od 200 colninskih stražnikov se jih je rešilo le 41, od 280 železničarjev le 8. Vse vasi v okolici mesta so uničene. Kralj je odpotoval na lico mesta.

Rim. „Tribuna“ poroča, da je našlo pri potresu v celi pokrajini najmanje 75.000 oseb svojo smrt.

Postava glede regulacije in odkupa gozdnih in pašnih služnosti.

(Konec.)

Tako je nastal od deželnega zbora v letošnjem zasedanju sprejet osnutek postave »o novi vreditvi odkupa lesnih, pašnih in steljnih pravic in pravic za vporabo gozda, reguliranih v patentu, iz 5. junija 1853, drž. zak. štev. 130, kakor tudi varovanja pravic deležnih pri gozdih«.

Osnutek obsega 42 §§ in lahko se reče o njem, da je kmetom prijazen. V prvem delu (§§ 2 do 9) obsega določbe, ki veljajo za nove regulacije. Te se morajo izvršiti na podlagi onih pravic do užitka, ki so se določile pri izvršitvi že večkrat omenjenega patenta iz leta 1853. Nova regulacija naj odpravi vse napake, ki obstajajo še iz leta 1853., naj uredi služnostno razmerje po današnjih potrebah upravičenca in obvezanca in zajamči pravico do užitka.

Ta nova regulacija naj obsega pri gozdnih služnostih: a) napovedbo kraja, kjer se dobivata les in stelja; b) čas napovedbe, nakaznice in odjemanja lesa in stelje; c) čas odjema; d) eventuelno natančno označbo množine in kakovosti odjemanih logarskih produktov in njihove cene, če se naj zanje plača.

Pri pašnih služnostih naj ta nova regulacija obsega: a) nakaz pašnih prostorov sploh, kakor tudi za slučaj, če bi se pašna pravica omejila s pogozdovanjem; b) čas, označbo in naznanilo zaprtja paše; c) napajanje in preganjanje živine; d) čas paše, število in kakovost živine; e) napravo plotov in les; f) napravo vzdrževanje potov, hlevov, posušitev, vodotokov, krčevin, zboljšavo paše in dovoljitev nastopov.

Pri logarskih pridelkih n. pr. lokalni komisar dovoli njih prodajo, oziroma da sme njih lastnik z njimi svobodno razpolagati.

Pri določanju kraja, kjer se naj vzameta les in stelja, predpisuje postava, da se naj lahko odvažata, pri nakazovanju paš pa, da se mora na njih lahko in nemoteno pasti. Pravice do sekanja in izvažanja lesa, prevzema in dobivanja stelje pa se naj spremenijo v oddajo lesa in stelje, tako da morajo obvezanci upravičencem les in steljo spraviti na določen kraj. Tudi je poskrbljeno za to, da se lahko les za kurjavo in stelja eventuelno nadomestita s čim drugim.

Drugi del postave zadeva odkup in obsega 13 točk (§§ 10 do 22). Tukaj hočemo navesti iz njih samo najvažnejše določbe. Služnostne pravice se lahko za denar ali zemljo popolnoma ali deloma odstopijo, »če se s tem navadno gospodarstvo na obvezanem ali upravičenem posestvu ne spravi v nevarnost«, ali »če se ne oškodujejo s tem glavni deli deželne kulture.« V denarju se naj reši le tedaj, če se potrebščine upravičencev ne dado pokriti na kak drug način. Pri odkupu pravice do užitka v denarju se naj računa po letnem dohodku, od katerega se odtegnejo stroški, ki so potrebni za dotični obrat. O ceni se pogovore ali stranke med seboj ali pa se vzamejo lokalne povprečne cene zadnjih desetih let za podlago pri računu. V drugem slučaju določijo ceno izvedenci. Od letnega dohodka se odštejejo še eventuelno upravni stroški, ostanek se pomnoži s 25 in ta znesek tvori potem odkupnino.

Odkupnina se naloži od kompetentnih oblasti ali v državnih papirjih ali v pupilarno varnih vrednostnih papirjih štajerske dežele in lastnik sme dvigati samo obresti. Le če gre za dedščino, ki se naj izplača bratom ali sestram, za hipotekarne dolgove, ki so ob času odkupa že bili na upravičenem posestvu, amelijoracije, nakup inmobilj, se lahko dvigne ta glavnica.

Če se reši služnost z zemljo, se vrednost določi ravno tako kakor v prejšnjem slučaju. Paziti je treba samo na to, da se vrednost posestva, ki se odstopi, zaračuna po njegovi trajni vrednosti, to je sedanji in oni, ki se še pričakuje. Pri tem se mora gledati tudi na to, da se posestva interesentov kolikor mogoče zaokrožijo.

Kako naj se varuje živino prehlada?

Da dobi živina katar in da se je poloti trganje, kriv je pri mehkužni živini večinoma prehlad. Navadno se polotijo živine te bolezni, ako pride iz gorkega precej na mrzlo ali jo celo mrzla voda zmoči, posebno pa tedaj, ko je izpostavljen posamezni del života dalj časa prepihu, stoji v bližini mrzlih predmetov, če pije mrzlo vodo ali požre premrzlo klajo.

Ako je na onem mestu, ki je izpostavljen prehladu, tak organ, ki je občutljiv, zboli pri najmanjšem mrazu in na onem delu života se pojavijo znaki bolezni. Ako brodi na primer več konj, ko so se segreli po mrzli vodi, dobi eden teh revmatično trganjc v nogah, drug bronhijalni katar, tretji grižo, ali če stoji dalj časa na prepihu, eden koliko, drug nahod, tretji vnetje grla, četrti pa, ki je utrjen, ostane popolnoma zdrav.

Vselej ni mogoče preprečiti, da bi se živina ne prehladila, tako na primer, kadar jo zaloti nenadoma zelo mrzel veter ali dolgotrajna ploha. Sicer se pa lahko prepreči, da se živina ne prehladi, ali vsaj omeji močan prehlad, ako so jo ogrne z gorko odejo, se jo spravi pod streho itd.

Pogostoma pa se prehladi živina v hlevu samen in preprečilo bi se to lahko marsikdaj. Če nima hlev dovolj in pravilnih odduškov, odpro se mnogokrat okna in vrata, ki si stoje navskriž, da bi se odpravila soparica in smrad iz hleva in potem piha na gorko živino mrzel zunanji zrak. Tak hlev ni za živino in zboleti mora v njem, če je še tako utrjena.

Kakor smo že omenili, gre se tu večinoma za delno ohlajenje telesa, kar se dogodi lahko na različne načine. Najslabše je za živino, ki ima stajo poleg kakih vrat, ki vodijo na prosto ali poleg stene, kakor tudi, če stoji živina na neprimernem, mrzlem ali celo mokrem tlaku. Če že mora biti staja za živino ob kaki steni, naj se dene ob zidu vsaj deske, slamnate odeje ali pokrije zid s kakim drugim slabim prevodnikom toplote, da se jo vsaj od te strani obvaruje mrzlote. Mlada živina, teleta in jagnjeta, vležejo se najrajše k zidu in tam se nalezejo bolezni, da jih trga po životu, jagnjeta ohrome itd. V takih pregrajah, v katerih je zaprta v hlevu mlada živina, naj se pokrijejo stene na vsak način z deskami, kajti prepreči se s tem tudi griža, ki se poloti mladine, ako liže zid. Mlada živina liže namreč posebno rada stene ali zid v hlevu, ker se nahaja na njem vedno nek puh, ki ni drugega nego apneni solitar. Solitar pa provzroča pri mladi živini drisko, ki provzroči, če se jo zanemarja, celo smrt.

Prej navedene bolezni se polotijo živine tudi tedaj, ko se ji pozimi premalo postelje. Tako štedenje ni na mestu, ker je živini na kvar. Če leži živina o toplem letnem času na golem tlaku ali tleh, se ji trebuh preveč shladi in včasih tudi premoči, kar ji provzroči potem drisko in katar. Če tlak ni neprodiren, je pod njim zemlja vedno mokra, vsled tega pa je tlak vedno mrzel, posebno pa pozimi. V takem slučaju, in pa kadar ni tlak gladek in raven, naj se močno nastilja, ker se stelja, ki je na tenkem, prehitro umaže in premoči. Nekateri nastiljajo konjem le zvečer, po dnevu pa stoje konji na golem tlaku. Pri konjih, ki delajo, je pa to napačno, kajti ti potrebujejo po zaužitju krme počitka. Na trdem ali celo luknjastem tlaku se pa konj ne more odpočiti in to se pravi konje trpinčiti. Na vsak način naj se toraj živini pozimi nastilja bolj na debelo.

Da se živina tako brž ne prehladi, je najbolje, če se jo skuša utrditi uže v njeni mladosti. Živina, ki biva vedno v gorkem hlevu, se pomehkuži, zato je dobro, če se jo spusti vsak dan v kako ograjo na prosto ali pa če se jo žene na pašo. Na prosto pa naj se jo spušča tudi pozimi in sicer vsaj za nekaj ur. Mraz, pa tudi veter živini, ki je pod milim nebom, ne škoduje, ker obdaja njeno truplo od vseh strani enako gorak zrak. Živina, ki je pogostoma na prostem, ne občuti mraza tako, kakor ona, ki je večinoma zaprta v hlevu, pa tudi ne sili v hlev kakor poslednja. Če se hoče živino utrditi, ravna naj se pametno in previdno. Če je zunaj deževno in mrzlo vreme, naj se jo spravi pod streho, ker drugače, namesto da bi se utrdila, zboli in morda celo pogine. „Kmet“.

Gospodarske.

Ako sadno drevje bujno raste, a nič ne obrodi, naj se skoplje pod njegovim kapom krog in